

АНАЛИЗА

Буџет нереално постављен

страна 3

СТАВ СТРУЧЊАКА

Мале шансе за привредни раст у 2009.

страна 4

ЛИЧНИ СТАВ

Зимски сан српске привреде

страна 4

РЕШЕЊЕ ЈЕ ЈУЖНИ ТОК

Криза у испорукама гаса показала је да је веома добро што ће Србија добити магистрални гасовод. Суштина енергетске безбедности је у диверсификацији извора и праваца снабдевања

Прекид у снабдевању Србије природним гасом изазван спором Русије и Украјине показао је исправност одлуке о изградњи гасовода Јужни ток преко територије Србије. Енергетска безбедност, која је изражена поузданошћу и редовношћу испорука природног гаса подразумева диверсификацију извора снабдевања, што данас није случај. Друга важна ствар, коју доноси реализација енергетског споразума са Руском Федерацијом је изградња подземног складишта гаса Банатски двор које ће након реконструкције и

модернизације имати капацитет од 800 милиона кубних метара гаса. То ће омогућити, да се ускладиштене количине гаса користе у случају сличних криза у испорукама, али и остваривање прихода од

Магистрални гасовод и складиште гаса омогућиће сигурне и поуздане испоруке

продаје гаса земљама које се суочавају са несташицама гаса. Програмом развоја Србије предвиђено је да се и четири бивша лежишта гаса, која се налазе у непосредној близини Банатског Двора, повежу са овим гасним складиштем и на тај начин обезбеде додатни складишни капацитети од око 600 милиона кубних метара гаса. ■

ДСС поздравила потписивање Уговора о продаји НИС-а

Реализација енергетског споразума који је у Москви потписан у јануару 2008. године, од највећег је значаја за Србију. Зато је Демократска странка Србије поздравила потписивање Уговора о продаји Нафтне индустрије Србије, јер сматра да то има дугорочан значај за развој српске привреде. Потписивањем Основних услова за изградњу гасовода Јужни ток и Меморандума о разумевању за изградњу подземног складишта гаса Банатски двор дате су и додатне гаранције да ће ова два стратешка пројекта бити и реализована и да ће на тај начин Србија постати енергетско чвориште у региону. ДСС се константно залагала да енергетски споразум с Русијом буде реализован, због његовог стратешког безбедносног и економског значаја за Србију али и за продуктивну сарадњу Србије и Руске Федерације. ■

КЉУЧНИ АРГУМЕНТ

Др Војислав Коштуница
председник ДСС

ГАРАНЦИЈА ОСТВАРИВАЊА НАЦИОНАЛНИХ ИНТЕРЕСА

Задатак државотворне политике Демократске странке Србије је, ако не може да спречи саучесништво владајућег режима у процесу признавања Косова, да увек и на сваком месту и зарад будућих нараштаја разобличава и показује праву истину о саучесништву режима у признавању лажне државе Косово. Још један велики задатак ДСС-а је да се свим силама бори да противуставни Статут Војводине никада не ступи на снагу. У фокусу наше политике је и заступање економске и социјалне политике која ће одбранили српску привреду у условима светске економске кризе и која ће равномерно поделити терет те кризе. Припремили смо Програм развоја Србије у условима кризе чији су циљеви, пораст инвестиционих улагања и конкурентности српске привреде, одржавање и раст животног стандарда грађана и формирање интервентног фонда. У Програму смо навели и меру коју нипошто не треба предузети. Неприхватљиво је да Србија почетком године започне једнострано да примењује замрзнути Прелазни споразум са ЕУ. Главни узрок тренутне нестабилности у земљи је тренутна власт и јер је застрашујуће урешавање свих институција и општа несигурност у друштву. Данас нису пољуљане само институције које имају променљиви изборни и политички карактер, већ и институције чији су основи другачији, дубљи, традиционалнији, као што су црква и војска. ДСС се мора изборити да државотворна политика странке поново постане владајућа, јер је то једини гарант остваривања суштинских националних интереса Србије. ■

Извод из говора
на седници Главног одбора

УВОДНИК

Др Ненад Поповић
председник
Економског савета ДСС

СРБИЈА ЛИДЕР У ВИСИНИ АКЦИЗА

Како би надоместила губитак у буџету од најмање 300 милиона евра због једностране примене ССП, Влада је одлучила да повећа намете грађанима и привреди и да им додатно отежа живот у условима економске кризе. Зашто је Влада одлучила да повећа акцизе? Зато што су оне најлакши и најсигурнији начин да се напуни буџет, јер се односе на производе који су најпродаванији и којих се грађани не могу тако лако одрећи. Повећање акциза на нафтне деривате, сем на стандард грађана, утиче и на привреду и њену конкурентност. Акцизе на нафтне деривате нипошто не би требало повећавати преко већ достигнутог нивоа: акцизе за моторни бензин требало би максимално повећати са 27,5 на 35 динара, за дизел гориво са 16,6 на 21 динар, а за течни нафтни гас са 11 на 12 динара. Реч је о просечном повећању од 20 одсто, али такво повећање грађани и привреда не би осетили, јер је у току 2008. године, по основу усклађивања акциза са порастом трошкова живота, тај ниво акциза већ достигнут. Повећање акциза на дизел представља још једну од мера Владе која директно угрожава положај српских пољопривредника. Наиме, цена горива Д-2 које се користи у пољопривреди, све више се приближава цени најквалитетнијих дизела, док је пре само три године она била знатно нижа. Сада је српски сељак приморан да купује скуп дизел, по цени од 54,63 динара, иако добија мање субвенције него прошле године и нема никаквих ослобађања од плаћања бар дела акциза и ПДВ. Ако је цена Евро дизела 58,23 динара, цена дизела Д-2, за регистрована пољопривредна домаћинства не би смела да буде већа од 40 динара. Србија је већ сада европски лидер у висини акциза за нафтне деривате, са 58,7 посто учешћа у цени, а након повећања то учешће ће бити преко 62 одсто. Учешће акциза у цени значајно прелази просек земаља југоисточне Европе и може се поредити само са најразвијенијим државама ЕУ, што је потпуно непримерено, имајући у виду стање наше економије и стандард грађана.

НАЧЕЛА НАЦИОНАЛНЕ ПОЛИТИКЕ ЗА БУДУЋНОСТ

Председништво Демократске странке Србије усвојило је документ под називом Начела националне политике за будућност Србије. ДСС се обраћа јавности овим документом, уверена да јасно одређена начела националне политике морају да буду одговори на изазове са којима се земља суочава и покретачка снага стабилног развоја Србије. Једно од дванаест основних начела је и економски јака и социјално праведна Србија.

ЕКОНОМСКИ ЈАКА И СОЦИЈАЛНО ПРАВЕДНА СРБИЈА

Правац економског развоја земље треба усмерити ка обезбеђивању стабилности и просперитета Србије, успостављању снажне српске привреде, њене постојане конкурентности и уравниотежених економских односа са западним и источним земаљама. Неопходно је јачати реалну економију, пољопривреду, енергетику и сектор услуга и у тим областима законски подстицати приватно предузетништво. Инфраструктурне објекте, електропривреду и телекомуникације треба сачувати у претежном јавном власништву. Развојем приватног предузетништва, посебно малих и средњих предузећа, као и слободног друштвеног и професионалног удруживања, учвршћује се економска и социјална основа јаког и делатно самосталног српског грађанског друштва. Друштвена солидарност јача се подстицањем и остваривањем социјалне правде. Социјални дијалог мора да између представника радника и послодаваца обезбеди обавезујуће споразуме, чији ће гарант бити држава. Циљ је да се свим грађанима омогуће достојан живот, запослење, социјална и здравствена заштита, а посебно у условима светске економске кризе. ■

вреду, енергетику и сектор услуга и у тим областима законски подстицати приватно предузетништво. Инфраструктурне објекте, електропривреду и телекомуникације треба сачувати у претежном јавном власништву. Развојем приватног предузетништва, посебно малих и средњих предузећа, као и слободног друштвеног и професионалног удруживања, учвршћује се економска и социјална основа јаког и делатно самосталног српског грађанског друштва. Друштвена солидарност јача се подстицањем и остваривањем социјалне правде. Социјални дијалог мора да између представника радника и послодаваца обезбеди обавезујуће споразуме, чији ће гарант бити држава. Циљ је да се свим грађанима омогуће достојан живот, запослење, социјална и здравствена заштита, а посебно у условима светске економске кризе. ■

ИЗАБРАНИ НОВИ ЧЛАНОВИ ГЛАВНОГ ОДБОРА

Седница Главног одбора Демократске странке Србије одржана је 28. децембра 2008. године у Сава центру. На седници је изабрано шест нових чланова овог страначког тела и три нова члана Извршног одбора странке. Главни одбор је једногласно прихватио предлог да се у рад ГО укључе и ректор Универзитета у Нишу Радослав Бубањ, Александар Фатић, Нада Костић, Милош Јовановић, Милан Стаматовић и Игор Ивановић. За чланове Извршног одбора изабрани су Душан Пророковић, Небојша Бакарећ и Жељко Томић. Избором нових чланова Главног одбора и Извршног одбора показано је пуно јединство у остваривању политике Демократске странке Србије. ■

ДСС УЧИНИО МАКСИМУМ

Потпредседник ДСС и члан Економског савета Александар Поповић најзаслужнији је што је за време мандата претходне Владе, први пут након 15 година, почело утискивање гаса у складиште Банатски Двор. „За нешто мање од годину дана, колико је функционисала прошла влада, обезбеђена су средства за пуњење и у сарадњи са НИС-ом и Србијагасом почело је утискивање гаса у складиште. Чињеница је да је складиште могуће пунити са нешто мање од милион кубних метара дневно и то само током оних месеци када потрошња није максимална, односно током лета и делом у пролеће и јесен. Влада је учинила максимум јер за мање од годину дана, уколико се дневно утисне испод милион кубних метара, није могуће утиснути више од 108 милиона кубика гаса“, истакао је Поповић. Он је додао да „због техничке неопремљености није могуће црпети више од милион кубних метара гаса дневно, што је недовољно за дневне потребе Србије, и да ће то бити могуће тек када се заврши гасовод Банатски Двор – Госпођинци и набави неопходна опрема“. ■

ВЛАДА СРБИЈЕ БЕЗ ПЛАНА ЗА РЕШЕЊЕ КРИЗЕ

Портпарол Демократске странке Србије Андреја Младеновић изјавио је да Влада није изашла са програмом ни планом мера шта ће ове године да уради и на који начин да омогући да се што мање осете последице светске економске кризе. „Никакав план мера још није познат јавности“, рекао је Младеновић на конференцији за новинаре. Он је казао да ни премијер ни његов економски тим немају никакав план, нити постоје било какве мере које ће влада предузети. Младеновић је додао да је ДСС критиком буџета и амандманима и кроз Закон о буџетском систему покушао да се одређене мере имплементирају кроз тај закон, и то није дало плода и видимо да је Влада остала глува на један такав покушај опозиције. Он је истакао да смо последњих дана, у енергетском смислу, имали озбиљне проблеме и да је очигледно да „ова власт зна само да се слика“ и да је то у маркетиншком смислу најважније. Он је навео да је слична ситуација са гасом била и 2006. године, али да је тадашња Влада проблем решила боље и ефикасније и није било оваквог прекида грејања у одређеним срединама. ■

НОВО ПОСКУПЉЕЊЕ

Грађани Србије током наредних неколико дана могу очекивати нови скок цена меса и то за око 30 динара по килограму. Свињетина ће поскупети јер на тржишту нема довољно товљеника, док ће цена јунетине порасти због непрестаног скакања евра. Без обзира на то што је протеклих неколико дана свињско месо појефтинило за око 10 одсто и што су сви грађани очекивали нови пад цена меса, уместо појефтињења, према проценама представника прехранбене индустрије, у наредних неколико дана највероватније нас очекује ново поскупљење. Јесте да је јануар време када је потражња за месом у паду, овога пута кланице немају шта да понуде јер свиња на тржишту једноставно нема. Ако и постоји, за килограм товљеника мора се издвојити између 150 и 160 динара, што је незапамћено за ово доба године. Када се све зброји, поскупљење свињетине је неминовно. За колико, нико не зна. Ништа боље није ни са јунетином, јер њена цена код сељака фиксно износи два евра, а како евро скаче, скаче и цена јунетине у динарској противвредности. ■

НЕУСПЕЛА ОДБРАНА ДИНАРА ПОЈЕЛА ДЕВИЗНЕ РЕЗЕРВЕ

Народна банка Србије саопштила је да су девизне резерве у току 2008. године смањене за 1,5 милијарде евра, од чега је највећи део утрошен за спречавање прекомерних осцилација курса динара. Упркос томе, вредност динара према еврџу је у 2008. години осцилирала од 79,23 динара за један евро у јануару до 76,19 динара за један евро на почетку септембра, да би након тога динар доживе невероватан пад вредности. Тако је домаћа валута, у децембру месецу прошле године, вредела 89,51 динар за евро, да би средином јануара ове године средњи курс домаће валуте достигао вредност од 93,66 динара за један евро. Већина економиста је сагласна да је потребно омогућити слободно флукутирање курса, али да НБС мора спречити овакве шокове. ■

ПРОБЛЕМ ЈЕ РЕЦЕСИЈА, А НЕ ИНФЛАЦИЈА

Инфлација није оно што највише брине економисте у Србији. „Највећи проблем наше привреде је рецесија, која може изазвати инфлацију, али пре тога и направити хаварију у спољно – трговинском сектору. Велики део монетарне политике је прављен да заустави кредитну експанзију, али сада се очекује да кредитна активност банака стагнира или пада. Зато Народна банка Србија треба да укине све стеге, лимите задуживања и рачица. Скепсу изазива и намера Владе да формира фонд од 50 милијарди динара за подстицај привреде, јер када год држава дели новац, буде по бабу и стричевима, а када је о држави реч велики је ризик да тако и буде. Потребна је стратешка промена монетарне политике“, изјавио је проф. др Бошко Живковић, редовни професор Економског факултета у Београду. ■

АНАЛИЗА

БУЏЕТ НЕРЕАЛНО ПОСТАВЉЕН

Пад производње би изазвао велике ломове у буџету, који је пројектован са растом БДП-а од 3,5 одсто, инфлацијом од осам процената, падом увоза за 5,4 и извоза за 4,8 процената и расходима и приходима који номинално расту за око 7,5 процената. Међутим, ако би раст БДП-а био 0,5 процената, а увоз пао за десет процената, имајући у виду да ПДВ чини половину фискалних прихода, а

ПДВ из увоза 70 одсто укупног ПДВ-а, може се очекивати мањак прихода у буџету од 18,5 милијарди динара. Ако се томе дода мањак у приходима који настаје по основу ПДВ-а, који није узет у обзир приликом планирања буџета, направио би се додатни мањак од око 11 – 12 милијарди динара. Тако би консолидовани дефицит државе са 1,5 одсто скочио на 2,5 одсто БДП-а. Све указује

да би ребаланс буџета могао уследити у наредним месецима, јер у овој ситуацији буџет није довољно рестриктиван. Повећање ПДВ-а може бити изнуђено, али на дужи рок то нема значаја на ширење фискалног дефицита. Повећање пореза може утицати на смањење промета, повећање пореске евазије и бежање у сиву економију, а директна последица је повећање цена. ■

КОЗА И РОГ – КО ЛАЖЕ...

КО ЈЕ ВЕЋИ ФИНАЦ ОД ОЛИЈА РЕНА?!

САША ДРАГИН, министар пољопривреде, шумарства и водопривреде

Једностранна примена Прелазног трговинског споразума са ЕУ откриће сву рањивост стратешке српске привредне гране – пољопривреде. Једностранна примена Прелазног трговинског споразума са Европском унијом није у интересу пољопривреде наше земље. Првог дана примене укинућемо царине за 40

процентата, односно за око хиљаду пољопривредно-прехранбених производа, у тренутку кад још нисмо довољно спремни за надолazeћу конкуренцију из ЕУ. Србија у овом тренутку нема довољно средстава да унапреди конкурентност домаће пољопривреде. ■

ЈАСНА МАТИЋ, министар телекомуникација и информатичког друштва

У преговорима са ЕУ посебно се водило рачуна о динамици реализације трговинског споразума, да би се заштитили осетљиви производи и гране индустрије у Србији, тако да једностранна примена не може да угрози домаћу економију. Једностранна примена Привременог трговинског споразума са ЕУ најпапетнија је ствар коју Србија може да предузме у овој фази европских интеграција. То је потез од кога ће Србија имати највећу корист јер раније одмрзавање прелазног споразума значи и раније добијање статуса кандидата и права на коришћење претприступних фондова ЕУ. ■

СТАВ СТРУЧЊАКА

Мале шансе за привредни раст у 2009.

СТОЈАН СТАМЕНКОВИЋ, уредник Макроекономских анализа и трендова

Раст индустријске производње у 2008. износиће свега 1,5 процената, а према анализи најновијих Макроекономских анализа и трендова (МАТ), лоши резултати производње у последња четири месеца само су први удар кризе, док озбиљнија рецесија тек следи у овој години. Од 23 области прерађивачке индустрије, само пет је у новембру 2008. имало већи обим производње него у истом месецу 2007, а у десет области је кумулативна међугодишња стопа раста за 11 месеци била негативна. Посебну тежину имају три области које су и највећи нето извозници, производња основних метала, гуме и пластике, и прехранбена индустрија, јер чине више од трећине укупне производње и 44 процента укупног српског извоза. Месечни извоз гвожђа и чели-

ка, који је у 2008. износио 111 милиона евра, у октобру је преполовљен на 57 милиона, а у новембру је пао на свега 34,5 милиона евра. У новембру је преполовљен и извоз обојених метала на мање од 25 милиона евра. Никаква политика курса нити подстицаја привреди неће помоћи када су главни извозници ударили у зид економске кризе. Имајући у виду овакве тенденције, Србија ће веома тешко остварити раст који је Влада пројектовала од 3,5 одсто у 2009. години, а много је реалније да ће он изнестити свега 0,5 процената, при чему би раст бруто додате вредности био раван нули. Ако се настави тренд опадања индустријске производње од 0,5 процената месечно из 2008, укупно смањење индустрије у 2009. би износило чак седам процената. Ако би се

индустријска производња смањивала у наредних шест месеци, а затим стагнирала, индустријска производња би била мања него у 2008. за пет до шест процената, а БДП би порастао за свега 0,5 процената. Ако би у Србију ушло 2,5 милијарди долара страних директних инвестиција, с друге стране би предузећа више вратила кредита него што би добила нових и то у износу већем од 800 милиона долара, девизне резерве би се ове године могле смањити за чак четири милијарде долара и још око 1,5 милијарди долара у 2010. години. У исто време, домаћа тражња би морала да се смањи за 4,7 одсто и да толика остане и наредне године, а највише би трпеле инвестиције, како би се колико толико одржао стандард становништва. ■

ЛИЧНИ СТАВ

ВЕЛИМИР ГАВРИЛОВИЋ, члан Економског савета ДСС

Зимски сан српске привреде

Индустријска производња у Србији опала је у новембру 2008. године за 2,6 процената у односу на исти период 2007, а у октобру за 3,4 процента, показали су подаци Републичког завода за статистику. Ова слика насликана рукама статистичара делује драматично тек када се преведе на свакодневни језик – дакле, неке од најбољих српских компанија, међу којима су Ју – Ес Стил, Тигар, Дрекселмајер, али и друге, драстично су смањиле производњу. Менаџмент тих компанија као по правилу наглашава да је обустављање производње привремено, иако се нико не усуђује да процени када ће тај привремени период проћи. Статистичари су закључили да су највећи утицај на пад индустријске производње у новембру имале производња основних метала, хемикалија, одевних предмета и крзна, моторних возила приколица и металних производа. Компаније које се баве овом врстом производње кажу да немају довољно наруџбина. Све мање купаца тражи робу српских компанија, а чак и у случају да домаћа предузећа неком нешто од својих производа и продају, тешко наплаћују потраживања. Крајње је зато време, да се Влада уозбиљи и предузме конкретне мере за опоравак српске привреде и подизање њене конкурентности. ■